

Justitiedepartementet

fo.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: fo.ssk@regeringskansliet.se

Stockholm 2023-05-19

Remissvar avseende:

Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU 2022:57)

Riksförbundet Bostadsrätterna Sverige ekonomisk förening, nedan Bostadsrätterna, är en intresse- och serviceorganisation för bostadsrättsföreningar med cirka 9 500 bostadsrättsföreningar som medlemmar i hela Sverige med sammanlagt cirka 370 000 hushåll. Bostadsrätterna har beretts inkomma med remissvar och vill anföra följande.

Inledning

Den del i betänkandet av Utredningen om civilbefolkningens skydd vid höjd beredskap som berör bostadsrättsföreningar som sådana är avsnittet om skyddsrum. Av denna anledning rör Bostadsrätternas svar just skyddsrum. Förslagen i betänkandet avser att modernisera skyddsrumsbeståndet, vilket vi är positiva till.

Bostadsrätterna tillstyrker därför förslagen som berör skyddsrum men vill lämna följande kommentarer i dessa frågor.

Skyddsrummen har inte prioriterats

Byggandet av skyddsrum i Sverige har främst skett under åren för kalla kriget. Det säkerhetspolitiska läget efter kalla kriget medförde stora neddragningar i försvaret och det förekom uttalanden om att försvaret är ett särintresse. Byggandet av skyddsrum sjönk dramatiskt under 1990-talet och regeringen lämnade 2002 direktiv till Statens räddningsverk

om att inga nya skyddsrum skulle produceras. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, är ansvarig myndighet för skyddsrum och har tillika ett kontrollansvar av dessa. Under senare år har myndigheten utfört relativt få kontroller av skyddsrum sett till hela beståndet. Visserligen har en fastighetsägare en lagstiftad skyldighet att underhålla skyddsrummen och utrustningen som hör till dem, men staten har genom sitt agerande signalerat att skyddsrum inte är en angelägen fråga, vilket har påverkat fastighetsägare att inte prioritera underhåll av dem.

Nu är det säkerhetspolitiska läget annorlunda och av den anledningen föreslås en översyn av lagstiftningen, vilket innebär att samtliga skyddsrum ska kontrolleras inom en femårsperiod. Med en så omfattande genomgång av Sveriges cirka 65 000 skyddsrum, där underhållet kan vara eftersatt, vill vi poängtera att staten måste ta ett stort ekonomiskt ansvar för att se till att skyddsrummen är uppdaterade och uppfyller lagkraven.

Kostnader för befintliga skyddsrum

Utredningen föreslår att Länsstyrelserna ska få ansvaret för kontrollerna. Enligt vår mening är det viktigt att dessa kontroller sker utan kostnad för fastighetsägarna.

Av betänkandet framgår att ingen väsentlig förändring föreslås vad gäller fördelningen av kostnader för underhåll och förbättringsåtgärder. Vår erfarenhet är att utrustning kan ha försvunnit från skyddsrummen på grund av att en fastighet bytt ägare. I samband med ombildning från hyresrätt till bostadsrätt i ett bostadsområde kan hyresfastighetsägare ha samlat all utrustning i ett av sina skyddsrum. När sedan en bostadsrättsförening köper en av fastigheterna förekommer det att utrustning saknas i det aktuella skyddsrum som ligger i föreningens hus. Då staten under många år inte prioriterat skyddsrum och kontrollen av dessa menar vi att det är rimligt att staten tar ansvar för kostnader, inklusive införskaffning av utrustning.

Utredningen lämnar förslag om en ny lag om skyddsrum och en ny förordning samt föreslår att MSB får föreskriftsrätt om bland annat vilken ersättning som kan lämnas vid underhåll och förbättringsåtgärder. Det är dock svårt att som remissinstans överblicka vad som omfattas av den ekonomiska ersättningen eftersom något förslag till föreskrifter inte lämnas.

Om konsekvensanalysen

Utredningen konstaterar i konsekvensanalysen (11.2.4) att underhållet av skyddsrummen är eftersatt, vilket innebär stora kostnader. Men hur omfattande kostnader för den föreslagna inventeringen och upprustningen av skyddsrum som ska ske inom ett femårsintervall är svårt att bedöma, även om utredningen nämner att statens kostnad kan uppgå till 200 miljoner kronor årligen. Det innebär stora inköp av skyddsrumsutrustning och vi undrar därför om det är möjligt att producera den specifika utrustning som krävs?

Vid eventuella frågor om detta svar hänvisas till Kenny Fredman, samhällspolitisk chef, kenny.fredman@bostadsratterna.se eller VD.

Med vänlig hälsning

Ulrika Blomqvist

VD